

การรู้เท่าทันสื่อเกี่ยวกับการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา สายพันธุ์ใหม่ (COVID-19) ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีของสถาบันพระบรมราชชนก

กันยารัตน์ อุบลวรรณ, ประ.ด.^{*a}, นัยนา ภูม, ประ.ด.^{*},
จิราภรณ์ ชื่นฉ่ำ, วท.ม.^{*}, วิยะการ แสงหัวช้าง, พย.ม.^{*}

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาภาคตัดขวาง (Cross-sectional descriptive research) มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการรู้เท่าทันสื่อเกี่ยวกับการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ (COVID-19) ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสถาบันพระบรมราชชนก ประชากรเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี ทุกชั้นปี จากวิทยาลัยในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กลุ่มตัวอย่างใช้การสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก จำนวน 1,045 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามออนไลน์ ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้นปี และเขตที่อยู่อาศัย และส่วนที่ 2 การรู้เท่าทันสื่อเกี่ยวกับโควิด-19 ตามกรอบแนวคิดของ UNESCO ครอบคลุม 4 ด้าน ได้แก่ การเข้าถึงสื่อ การวิเคราะห์สื่อ การประเมินค่าสื่อ และการสร้างสรรค์ เครื่องมือมีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) เท่ากับ 0.78 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยการรู้เท่าทันสื่อเกี่ยวกับการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ (COVID-19) โดยรวม (Mean=3.6, SD=0.399) การเข้าถึงสื่อ (Mean=4.22, SD=0.713) การวิเคราะห์สื่อ (Mean=3.68, SD=0.463) และการประเมินค่าสื่อ (Mean=3.69, SD=0.458) อยู่ในระดับมาก ส่วนการสร้างสรรค์อยู่ในระดับปานกลาง (Mean=2.92, SD=0.970) ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปใช้ในการส่งเสริมและพัฒนาการรู้เท่าทันสื่อเกี่ยวกับการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ (COVID-19) ให้กับนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพต่อไป

คำสำคัญ : การรู้เท่าทันสื่อ; โควิด-19

* อาจารย์ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี สระบุรี คณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก

^a Corresponding author : กันยารัตน์ อุบลวรรณ Email : Kanyarat@bcns.ac.th

รับบทความ: 16 ม.ค. 66; รับบทความแก้ไข: 30 ม.ค. 66; ตอบรับตีพิมพ์: 1 ก.พ. 66; ตีพิมพ์ออนไลน์ 14 ก.พ. 66

Media Literacy about the Novel Coronavirus (COVID-19) Outbreak of Undergraduate Students of Praboromarajchanok Institute

Kanyarat Ubolwan, Ph.D.^{*a}, Naiyana Pulom, Ph.D.^{*},
Jeeraporn Chuencham, M.Sc.^{*}, Wiyakarn Sanghuachang, M.S.N.^{*}

Abstract

This cross-sectional descriptive research aimed to study media literacy about the novel coronavirus (COVID-19) outbreak of undergraduate students of Praboromarajchanok Institute. The population was undergraduate students of all years from colleges under Phraboromrajchanok Institute. The samples of 1,045 students were recruited using convenient sampling technique. The instrument used as an online questionnaire was consisted of: part 1-demographical data including gender, age, grade level and residential area, and part 2-media literacy about COVID-19 according to the conceptual framework of UNESCO that covers 4 dimensions: media accessibility, media analysis, media evaluation, and creativity. The reliability of the instrument using Cronbach's alpha coefficient of the instrument was 0.78. The data were analyzed using frequencies, percentages, means, and standard deviations.

The results showed that the samples' average overall media literacy about the novel coronavirus (COVID-19) outbreak of (Mean=3.6, SD=0.399), media accessibility (Mean=4.22, SD=0.713), media analysis (Mean=3.68, SD=0.463) and media evaluation (Mean=3.69, SD=0.458) were at a high level. As for media creativity, the score was at a moderate level (Mean=2.92, SD=0.970). The results of this research can be used to promote and develop media literacy about the novel coronavirus (COVID-19) outbreak for undergraduate students in health sciences.

Keywords : Media literacy; COVID-19

^{*} Lecturer, Boromarajonani College of Nursing Saraburi, Faculty of Nursing, Praboromarajchanok Institute

^a Corresponding author : Kanyarat Ubolwan Email : Kanyarat@bcns.ac.th

Received: Jan. 16, 23; Revised: Jan. 30, 23; Accepted: Feb. 1, 23; Published Online: Feb. 14, 23

บทนำ

สถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ (COVID-19) หรือไวรัสโควิด-19 มีการแพร่ระบาดเป็นไปอย่างรวดเร็วและในวงกว้างเริ่มจากจุดเกิดการติดเชื้อในเมืองอู่ฮั่นในประเทศจีนในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2562 และมีการระบาดไปทั่วโลก⁽¹⁾ องค์การอนามัยโรคประกาศให้การระบาดนี้เป็นภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขระหว่างประเทศเป็นการแพร่ระบาด และประกาศให้เป็นโรคระบาดในเดือนมีนาคม 2563⁽²⁾ ซึ่งการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสทำให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพ ชีวิต และความเป็นอยู่ของประชาชน ข่าวสารการแพร่ระบาดของไวรัสดังกล่าวมีการเผยแพร่เป็นวงกว้างอย่างรวดเร็วในสื่อสังคมออนไลน์ มีการให้ข้อมูลข่าวสารทั้งปรากฏที่เป็นความจริงและไม่แน่ใจว่าเป็นความจริง โดยมีการเผยแพร่ต่อๆ กันไป⁽³⁾ การเผยแพร่ข้อมูลเหล่านี้สื่อเข้ามามีบทบาทสำคัญอย่างมากต่อการให้ข้อมูลข่าวสาร และการรับรู้ข่าวสารของประชาชน ทั้งประโยชน์และข้อมูลที่บิดเบือนไปจากความจริง ในสถานการณ์คับขันหรือจำเป็นที่ต้องได้รับข้อมูลข่าวสารที่เชื่อถือได้ การรู้เท่าทันสื่อ (Media literacy) จึงเป็นเรื่องสำคัญ⁽⁴⁾ การเลือกรับสื่อที่จะเลือกใช้ข้อมูลที่มีประสิทธิภาพนั้น ผู้รับสารต้องมีการรู้เท่าทันสื่อเพื่อการสื่อสารให้เกิดประโยชน์อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะบุคลากรทางสุขภาพ ซึ่งเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อความน่าเชื่อถือในการส่งสารหรือรับข้อมูลเพื่อใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและประชาชนทั่วไปรวมถึงผู้มารับบริการทางสุขภาพ ความรู้เท่าทันสื่อหมายถึง การอ่านสื่อให้ออกเพื่อพัฒนาทักษะในการเข้าถึงสื่อ การวิเคราะห์สื่อ การตีความเนื้อหาของสื่อ การประเมินค่า และการเข้าใจผลกระทบของสื่อรวมถึงความสามารถใช้สื่อให้เกิดประโยชน์ได้⁽⁵⁾ สอดคล้องกับความหมายของการรู้เท่าทันสื่อขององค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติหรือ UNESCO ได้กำหนดองค์ประกอบของการรู้เท่าทันสื่อ 4 ด้านได้แก่ 1) การเข้าถึงสื่อ (Access) คือการได้รับสื่อประเภทต่างๆ ได้อย่างเต็มที่และรวดเร็ว สามารถรับรู้และเข้าใจเนื้อหาต่างๆ ของสื่ออย่างเต็มความสามารถ พร้อมทั้งทำความเข้าใจความหมายของสื่ออย่างมีประสิทธิภาพ 2) การวิเคราะห์ (Analyses) คือการตีความเนื้อหาของสื่อตามรูปแบบที่สื่อแต่ละประเภทนำเสนอ มีการตีความเนื้อหาโดยใช้หลักวิเคราะห์พื้นฐาน เปรียบเทียบหาความแตกต่างข้อเท็จจริง 3) การประเมินค่าสื่อ (Evaluation) เป็นผลมาจากการวิเคราะห์ทำให้สามารถประเมินคุณภาพสามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อผู้รับสารในด้านต่างๆ อาจแสดงออกโดยการชื่นชอบ ตอบสนองตัดสินใจคุณค่า และ 4) การสร้างสรรค์ (Create) หมายถึง การพัฒนาทักษะในการสร้างสื่อเพื่อที่จะสื่อให้ได้ตามวัตถุประสงค์ของการสื่อสาร⁽⁶⁾ จากความหมายดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการรู้เท่าทันสื่อเป็นกระบวนการในการพัฒนาศักยภาพทางความคิด เพื่อเป็นการป้องกันผู้รับสารจากผลกระทบในด้านลบจากสื่อ และเป็นกระบวนการที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตให้เหมาะสมในการเปิดรับสื่อประเภทต่างๆ รวมถึงสื่อสังคมออนไลน์ที่มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารได้อย่างง่ายดายและแทบตลอดเวลา

นักศึกษาในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก เป็นสถาบันอุดมศึกษาเฉพาะทางด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ ที่จัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ มีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นส่วนราชการตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณอยู่ในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข โดยมีวิทยาลัยในสังกัดรวมทั้งสิ้น 39 แห่ง เป็นวิทยาลัยพยาบาล จำนวน 30 แห่ง วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธรจำนวน 7 แห่ง

วิทยาลัยเทคโนโลยีทางการแพทย์และสาธารณสุขกาญจนาภิเษก 1 แห่ง และวิทยาลัยการแพทย์แผนไทย อภัยภูเบศร จังหวัดปราจีนบุรี จำนวน 1 แห่ง รวมนักศึกษาทุกสถาบันจำนวนมากกว่า 18,000 คน⁽⁷⁾ ถือเป็นบุคลากรทางสุขภาพที่จะเป็นผู้มีบทบาทสำคัญต่อการดูแลสุขภาพของประชาชนทั้งในปัจจุบัน ในขณะที่กำลังศึกษา และหลังจากจบการศึกษาไปปฏิบัติงานในฐานะผู้นำทางด้านสุขภาพที่สำคัญ การพัฒนานักศึกษา เพื่อให้เป็นผู้ที่รู้เท่าทันสื่อเป็นการพัฒนาทางด้านความคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นคุณลักษณะของบัณฑิต ที่พึงประสงค์ โดยเฉพาะเวลาที่มีสถานการณ์ซับซ้อนอย่างในเหตุการณ์ที่กำลังมีการระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 อย่างไรก็ตามยังไม่มีข้อมูลพื้นฐานที่เพียงพอเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อเกี่ยวกับการระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ดังกล่าวของนักศึกษาระดับปริญญาตรีของสถาบันพระบรมราชชนก ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาข้อมูลพื้นฐาน เกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อในนักศึกษา ซึ่งจะเป็ประโยชน์ สำหรับการพัฒนาระบบการการรู้เท่าทันสื่อ ของนักศึกษา ในสถานการณ์ที่มีการแพร่ระบาดของโรคต่อไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้นำกรอบแนวคิดของ องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรม แห่งสหประชาชาติหรือ UNESCO ที่กำหนดองค์ประกอบของการรู้เท่าทันสื่อ 4 ด้านได้แก่ การเข้าถึงสื่อ (Access) เป็นการได้รับสื่อประเภทต่างๆ อย่างรวดเร็วและสามารถเข้าใจเนื้อหาของสื่อ การวิเคราะห์ (Analyses) เป็นการตีความเนื้อหาสื่อโดยใช้หลักวิเคราะห์และเปรียบเทียบความแตกต่าง การประเมินค่าสื่อ (Evaluation) เป็นการประเมินคุณภาพสื่อสามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อได้ และการสร้างสรรค์ (Create) เป็นการพัฒนาทักษะในการสร้างสื่อเพื่อสื่อสารให้ได้ตามวัตถุประสงค์⁽⁶⁾ มาใช้เป็นแนวทางในการวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาการรู้เท่าทันสื่อเกี่ยวกับการระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ของสถาบันพระบรมราชชนก

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาภาคตัดขวาง (Cross-sectional descriptive research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรในการศึกษาค้นคว้านี้เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี จากวิทยาลัย ในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ตามข้อมูลจากการสำรวจปีการศึกษา 2562 จำนวน 39 แห่ง มีนักศึกษา จำนวน 18,882 คน ขนาดของกลุ่มตัวอย่างกำหนดจากการกำหนดเกณฑ์ โดยกำหนดจากขนาดของประชากร หลักหมื่นใช้กลุ่มตัวอย่างอย่างน้อย 5 %⁽⁸⁾ คำนวณได้จำนวน 944 คนเพื่อป้องกันการขาดหายไป ของกลุ่มตัวอย่าง จึงใช้กลุ่มตัวอย่างมากกว่าที่คำนวณได้ 5 % ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก ได้จำนวน กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 1,045 คน เก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 17-27 เมษายน พ.ศ. 2563 ทาง Google form

เกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง (Inclusion criteria) มีดังนี้ 1) เป็นนักศึกษาหลักสูตร ระดับปริญญาตรี 2) เป็นนักศึกษาของวิทยาลัยพยาบาลหรือวิทยาลัยการสาธารณสุข ในสังกัด

สถาบันพระบรมราชชนก 3) เป็นผู้ที่มีเฟซบุ๊กและไลน์ และ 4) มีความยินดีเข้าร่วมงานวิจัย เกณฑ์ในการคัดออก (Exclusion criteria) คือกลุ่มตัวอย่างแสดงเจตจำนงค์ขอถอนตัวจากการเข้าร่วมวิจัยหรือไม่ยินยอมเข้าร่วมการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบสอบถามออนไลน์ในการเก็บรวบรวมจากผู้ตอบแบบสอบถาม เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ชั้นปีที่กำลังศึกษา และเขตที่อยู่อาศัยในแต่ละจังหวัด

ส่วนที่ 2 การรู้เท่าทันสื่อเกี่ยวกับเชื้อไวรัสโควิด-19 ประกอบด้วย 1) ข้อคำถามแบบเลือกคำตอบจำนวน 6 ข้อ และ 2) ข้อคำถาม ให้ตอบเป็นระดับของความคิดเห็นแบบให้ข้อมูล 5 ระดับจากข้อมูลระดับต่ำสุดไปสูงสุด ซึ่งครอบคลุมกรอบแนวคิดของ UNESCO 4 ด้าน ได้แก่ การเข้าถึงสื่อ การวิเคราะห์สื่อ การตีความสื่อ และการสร้างสรรค์

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ เครื่องมือได้รับการตรวจสอบความถูกต้องตามเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านสื่อสารสนเทศจำนวน 1 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญทางด้านสุขภาพจำนวน 2 ท่าน หลังจากการตรวจสอบความถูกต้อง ผู้วิจัยได้นำมาแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำไปทดลองใช้กับนักศึกษาระดับอุดมศึกษาจำนวน 30 คน คำนวณโดยสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้เท่ากับ 0.78

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามผ่านแพลตฟอร์ม Google Form ระหว่างวันที่ 17 ถึง 27 เมษายน พ.ศ. 2563 โดยผู้วิจัยเผยแพร่แบบสอบถามผ่านช่องทางออนไลน์ ผ่านอาจารย์ประจำชั้นของนักศึกษาในแต่ละสถาบัน อาจารย์ส่งต่อลิงค์ให้กับนักศึกษาที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยวิเคราะห์หาค่าสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการอธิบายข้อมูล

การพิทักษ์สิทธิของอาสาสมัคร

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้มีการคำนึงถึงการดำเนินการอย่างรอบคอบเพื่อพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยได้แจ้งวัตถุประสงค์ของการวิจัย คำแนะนำ รวมถึงวิธีการเก็บข้อมูล และประโยชน์ที่จะได้รับของงานวิจัยก่อนการพิจารณาให้คำยินยอม หากกลุ่มตัวอย่างตอบรับการเข้าร่วมวิจัยจึงให้กดปุ่มยินยอม การเข้าร่วมวิจัยในการตอบแบบสอบถาม ข้อมูลที่นักศึกษาตอบจะส่งตรงมายังผู้วิจัยโดยไม่ผ่านอาจารย์ของสถาบันที่นักศึกษาสังกัด นักศึกษามีความเป็นอิสระที่จะยินยอมหรือไม่ยินยอมในการให้ข้อมูลการวิจัยได้อย่างอิสระ ไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อนักศึกษา หลังยินยอมตามขั้นตอนทั้งหมดของการวิจัย นักศึกษาทุกคนมีอิสระที่จะถอนตัวเมื่อใดก็ได้หากต้องการ ข้อมูลส่วนบุคคลถูกเก็บเป็นความลับอย่างเคร่งครัด การวิจัยนี้เป็นการศึกษาข้อมูลที่เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยชื่อ การสำรวจพฤติกรรม的开รับข่าวสารและ

การรู้เท่าทันสื่อ ความรู้ และการปฏิบัติตนในการป้องกันโรคติดเชื้อทางเดินหายใจจากเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (COVID-19) ของประชาชนไทย ลาวและกัมพูชา ได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการจริยธรรมของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสระบุรี เลขที่หนังสือรับรอง EC1-001/2563

ผลการวิจัย

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 92.3 เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ร้อยละ 29.1 รองลงมาชั้นปีที่ 4, 3 และ 2 ร้อยละ 26.0, 23.8 และ 21.1 ตามลำดับ มีอายุ 20 ปี ร้อยละ 25.1 รองลงมา 19 ปีหรือน้อยกว่า, อายุ 21 ปี, อายุ 22 ปี และอายุ 23 ปีหรือมากกว่า ร้อยละ 21.9, 21.2, 20.8 และ 11.0 ตามลำดับ อายุเฉลี่ย 20.84 (Max=30, Min=18, SD=1.671) นอกจากนี้พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเขตภาคกลาง ร้อยละ 34.7 รองลงมาอาศัยอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ, ภาคใต้ และภาคตะวันตก ร้อยละ 32.5, 10.8, 10.7 และ 8.1 ตามลำดับ โดยมีเพียงร้อยละ 3.1 ที่อาศัยอยู่ในภาคตะวันออก

การรู้เท่าทันสื่อเกี่ยวกับการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (โควิด-19)

การเข้าถึงสื่อ กลุ่มตัวอย่างได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 จากสื่อต่างๆ ส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลจากเฟซบุ๊กมากถึงร้อยละ 82.3 รองลงมา คือ ทางโทรทัศน์ ทางเจ้าหน้าที่สาธารณสุข (แพทย์ พยาบาล อสม. ฯลฯ) และทางไลน์ ร้อยละ 75.3, 60.4 และ 60.2 ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของนักศึกษา จำแนกตามสื่อหรือช่องทางที่ใช้ในการรับข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับการระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19

สื่อหรือช่องทางการรับข้อมูลข่าวสาร	จำนวน	ร้อยละ
เฟซบุ๊ก	872	82.3
โทรทัศน์	787	75.3
ไลน์	638	60.2
เจ้าหน้าที่สาธารณสุข (แพทย์ พยาบาล อสม. ฯลฯ)	631	60.4
สมาชิกในครอบครัว/เพื่อน	579	55.4
เว็บไซต์หน่วยงานราชการ	551	52.0
อินสตราแกรม	435	41.6
ยูทูบ (YouTube)	409	39.1
ทวิตเตอร์ (Twitter)	374	35.8
วิทยุกระจายเสียง	193	18.5
หนังสือพิมพ์	146	14.0

หมายเหตุ กลุ่มตัวอย่างสามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 ช่องทาง

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการติดตามข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 เพียงวันละ 2 ครั้ง ร้อยละ 25.6 รองลงมาติดตามเพียงวันละ 1 ครั้ง และติดตามบ้างเป็นระยะประมาณ 2-3 ชั่วโมงครั้งในแต่ละวัน ร้อยละ 25.4 และ ร้อยละ 16.6 ตามลำดับ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของนักศึกษา จำแนกตามการใช้เวลาติดตามข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 จากสื่อหรือช่องทางต่างๆ (n=1,045 คน)

การใช้เวลาติดตามข้อมูลข่าวสาร	จำนวน	ร้อยละ
1. ติดตามตลอดเวลาโดยติดตั้งข้อความเตือนอัตโนมัติในโทรศัพท์มือถือเพื่อจะไม่พลาดข้อมูลข่าวสาร	140	13.4
2. ติดตามบ้างเป็นระยะ ประมาณ 2-3 ชั่วโมงครั้งในแต่ละวัน	147	14.1
3. ติดตามบ้างเป็นระยะ ประมาณ 4-5 ชั่วโมงต่อครั้งในแต่ละวัน	173	16.6
4. ติดตามบ้างเพียงวันละ 2 ครั้ง	267	25.6
5. ติดตามบ้างเพียงวันละ 1 ครั้ง	265	25.4
6. ติดตามบ้าง 2-3 วันจึงจะติดตามข่าวสารสัก 1 ครั้ง	53	5.1

การวิเคราะห์สื่อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 48.6) มีความเห็นว่า ข่าวสารเกี่ยวกับการระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ที่ได้รับจากทางโซเชียลมีเดีย เช่น เฟซบุ๊ก ไลน์ ทวิตเตอร์ อินสตาแกรม ฯลฯ เชื่อถือได้ส่วนใหญ่ รองลงมาร้อยละ 24.1 มีความเห็นว่าน่าเชื่อถือได้เพียงครั้งเดียว ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละความน่าเชื่อถือข่าวสารเกี่ยวกับการระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ที่ได้รับจากทางโซเชียลมีเดียของนักศึกษา (n=1,045 คน)

ความน่าเชื่อถือข่าวสารเกี่ยวกับเชื้อไวรัสโควิด-19	จำนวน	ร้อยละ
1. เชื่อถือได้ยาก/ไม่ค่อยน่าเชื่อถือ	36	3.4
2. เชื่อถือได้บ้างเล็กน้อย	218	20.9
3. เชื่อถือได้เพียงครั้งเดียว	252	24.1
4. เชื่อถือได้ส่วนใหญ่	508	48.6
5. เชื่อถือได้ทั้งหมด	17	1.6
6. ไม่ทราบ/ตอบยาก	14	1.3

การประเมินค่าสื่อ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 59.7 ประเมินภาพรวมเนื้อหาของข้อมูลข่าวสารที่ได้รับเกี่ยวกับเชื้อโรคโควิด-19 จากสื่อหรือช่องทางต่างๆ ว่าส่วนใหญ่เป็นข้อมูลข่าวสารที่เป็นความจริง รองลงมา ร้อยละ 28.4 ประเมินว่าเกือบทั้งหมดเป็นข้อมูลข่าวสารที่เป็นความจริง มีเพียงร้อยละ 0.2 ที่ประเมินว่าส่วนใหญ่ และเกือบทั้งหมดเป็นข่าวเท็จ/ข่าวปลอม/ข่าวหลอกลวง ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละการประเมินภาพรวมเนื้อหาของข้อมูลข่าวสารที่ได้รับเกี่ยวกับการระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 จากสื่อหรือช่องทางต่างๆ ของนักศึกษา (n=1,045 คน)

การประเมินภาพรวมเนื้อหาของข้อมูลข่าวสาร	จำนวน	ร้อยละ
1. เกือบทั้งหมดเป็นข้อมูลข่าวสารที่เป็นความจริง	297	28.4
2. ส่วนใหญ่เป็นข้อมูลข่าวสารที่เป็นความจริง	624	59.7
3. ประมาณครึ่งหนึ่งเป็นข้อเท็จจริง ประมาณครึ่งหนึ่งเป็นข่าวเท็จ/ข่าวปลอม/ข่าวหลอกลวง	115	11.0
4. ส่วนใหญ่เป็นข่าวเท็จ/ข่าวปลอม/ข่าวหลอกลวง	2	0.2
5. เกือบทั้งหมดเป็นข่าวเท็จ/ข่าวปลอม/ข่าวหลอกลวง	2	0.2
6. ไม่รู้/ประเมินยาก	5	0.5

การสร้างสรรค์ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 51.1 เมื่อได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ทางสื่อเฟซบุ๊กจะมีพฤติกรรมแบ่งปันข้อมูล (Share)/นำไปโพสต์ต่อ (Re-post) รองลงมา ร้อยละ 50.6 มีพฤติกรรมกดไลค์ (Like) หรือแสดงความรู้สึกอื่นๆ โดยใช้ไอคอน มีเพียงร้อยละ 4.0 ที่มีพฤติกรรมเข้าร่วม/ตอบรับคำเชิญให้ร่วมกิจกรรม สำหรับพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างเมื่อได้รับข้อมูลเกี่ยวกับเชื้อโควิด-19 ทางไลน์ พบว่า ส่วนใหญ่ ร้อยละ 47.2 นำไปพูดคุยกับเพื่อนคนรู้จัก รองลงมา ร้อยละ 32.2 แชร์ต่อในกลุ่มเพื่อน ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของนักศึกษา จำแนกตามพฤติกรรมเมื่อได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ทางสื่อเฟซบุ๊ก และทางไลน์ (n=1,045 คน)

พฤติกรรมเมื่อได้รับข้อมูลเกี่ยวกับเชื้อไวรัสโควิด-19	จำนวน	ร้อยละ
ทางสื่อเฟซบุ๊ก		
1. เขียนบทความ/สารคดี/ภาพถ่าย/คลิปวิดีโอ เกี่ยวกับสถานการณ์ความรู้เกี่ยวกับเชื้อไวรัสโควิด-19 เผยแพร่บนเฟซบุ๊กส่วนตัว	134	12.8
2. แสดงความคิดเห็น/โต้ตอบกระทู้/ตอบคำถามของคนอื่น	67	6.4
3. แบ่งปันข้อมูล (Share)/นำไปโพสต์ต่อ (re-post)	534	51.1
4. กดไลค์ (Like) หรือแสดงความรู้สึกอื่นๆ โดยใช้ไอคอน	529	50.6
5. กดติดตามลิงค์ข้อมูลที่มีคนนำมาเผยแพร่เพื่อติดตามข้อมูลต้นฉบับ	350	33.5

ตารางที่ 5 (ต่อ) จำนวนและร้อยละของนักศึกษา จำแนกตามพฤติกรรมเมื่อได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ทางสื่อเฟซบุ๊ก และทางไลน์ (n=1,045 คน)

พฤติกรรมเมื่อได้รับข้อมูลเกี่ยวกับเชื้อไวรัสโควิด-19	จำนวน	ร้อยละ
6. เข้าร่วม/ตอบรับคำเชิญให้ร่วมกิจกรรม	42	4.0
7. ไม่ทำอะไรเลย	180	17.2
ทางไลน์		
1. แชร์ต่อในกลุ่มเพื่อน	336	32.2
2. แชร์ต่อไว้ในไทม์ไลน์ของท่าน	137	13.1
3. นำไปพูดคุยกับเพื่อนคนรู้จัก	493	47.2
4. จัดเก็บข้อมูลที่สนใจไว้ในโน้ต/บันทึกใน keep	163	15.6
5. ไม่ได้ทำอะไรที่กล่าวมาข้างต้น	228	21.8

หมายเหตุ สามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

ระดับการรู้เท่าทันสื่อในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19

กลุ่มตัวอย่างมีการรู้เท่าทันสื่อในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 โดยรวม ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 57.6 รองลงมาระดับดี ร้อยละ 42.4 โดยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่การรู้เท่าทันสื่อด้านการเข้าถึงอยู่ในระดับดี ร้อยละ 86.1 ด้านการวิเคราะห์สื่อ ร้อยละ 65.1 และด้านการประเมินค่าสื่อ ร้อยละ 53.8 ส่วนด้านการสร้างสรรค์ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 54.8 และรองลงมาอยู่ในระดับไม่ดี ร้อยละ 26.2 ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของนักศึกษา จำแนกตามระดับการรู้เท่าทันสื่อรายด้าน และโดยรวม (n=1,045 คน)

การรู้เท่าทันสื่อ	ระดับการรู้เท่าทันสื่อ					
	ดี		ปานกลาง		ไม่ดี	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การเข้าถึงสื่อ	900	86.1	136	13.0	9	0.9
การวิเคราะห์สื่อ	680	65.1	365	34.9	0	0
การประเมินคุณค่าของสื่อ	562	53.8	480	45.9	3	0.3
การสร้างสรรค์สื่อ	198	18.9	573	54.8	274	26.2
โดยรวม	443	42.4	60	57.6	0	0

จากตารางที่ 7 พบว่า ค่าเฉลี่ยการรู้เท่าทันสื่อเกี่ยวกับการระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 โดยรวมอยู่ในระดับมาก (Mean=3.6, SD=0.399) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าการรู้เท่าทันสื่อด้านการเข้าถึงสื่อ (Mean=4.22, SD=0.713) ด้านการวิเคราะห์สื่อ (Mean=3.68, SD=0.463) ด้านการประเมินค่าสื่อ (Mean=3.69, SD=0.458) อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการสร้างสรรค์ พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง (Mean=2.92, SD=0.970) ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการรู้เท่าทันสื่อเกี่ยวกับการระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ของนักศึกษา (n=1,045 คน)

ตัวแปร	Mean	SD	ระดับ
การเข้าถึงสื่อ	4.22	0.713	มาก
การวิเคราะห์สื่อ	3.68	0.463	มาก
การประเมินคุณค่าของสื่อ	3.69	0.458	มาก
การสร้างสรรค์สื่อ	2.92	0.970	ปานกลาง
โดยรวม	3.60	0.399	มาก

การอภิปรายผล

จากการศึกษาพบว่า การเข้าถึงสื่อ กลุ่มตัวอย่างได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 จากสื่อต่าง ๆ ส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลจากเฟซบุ๊ก มากถึงร้อยละ 82.3 รองลงมา คือ ทางโทรทัศน์ ทางเจ้าหน้าที่สาธารณสุข (แพทย์ พยาบาล อสม. ฯลฯ) และทางไลน์ ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่านักศึกษาเข้าถึงสื่อเฟซบุ๊กมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาสำรวจพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของนักศึกษาพยาบาลในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนกหลายสถาบัน พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่จะมีพฤติกรรมในการใช้เฟซบุ๊ก เช่น ศึกษาวิจัย เรื่องการสำรวจพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตและผลกระทบของการใช้อินเทอร์เน็ตในนักศึกษาวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี เชียงใหม่ พบว่า ร้อยละ 100 ของกลุ่มตัวอย่างใช้เฟซบุ๊ก⁽⁹⁾ ช่องทางดังกล่าว จึงเป็นโอกาสในการได้รับข้อมูลข่าวสารจากการแชร์ข้อมูลสื่อถึงกันมากขึ้น ส่วนหนังสือพิมพ์เป็นช่องทางที่ใช้ในการรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเชื้อไวรัสโควิด-19 ของนักศึกษาน้อยที่สุด อาจเป็นเพราะปัจจุบันเป็นยุคแห่งสังคมสารสนเทศและการสื่อสาร นักศึกษามีพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตมากกว่า 5 ครั้ง/วันคิดเป็นร้อยละ 63.8 ส่วนใหญ่อุปกรณ์ที่ใช้เป็นโทรศัพท์มือถือ คิดเป็นร้อยละ 86.0⁽¹⁰⁾ ทำให้การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารสามารถเข้าได้ทุกหนทุกแห่งที่มีสัญญาณเชื่อมต่อ การเปิดรับสื่อของผู้รับสารมีบทบาทที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปิดรับข่าวสารในสื่อสังคมออนไลน์ (Social media) ที่ได้เข้ามาเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารที่มีการปรับเปลี่ยนบทบาทของผู้ใช้สื่อให้สามารถเป็นทั้งผู้ส่งสาร (Sender) และผู้รับข้อมูลข่าวสาร (Receiver) ในคนเดียวกัน สื่อที่เป็นการส่งสารทางเดียวจึงมีบทบาทน้อยลง องค์กรด้านสุขภาพ และแพลตฟอร์มออนไลน์มากมายให้ข้อมูลรายวันแก่ประชาชนชาวไทย ซึ่งทำให้การเข้าถึงข้อมูลเข้าถึงได้ง่าย

และสอดคล้องกับยุคดิจิทัลได้ด้วยความรวดเร็วตามความต้องการของตนเองจากสื่อสังคมออนไลน์มากกว่า นอกจากนี้พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการติดตามข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 เพียงวันละ 2 ครั้ง ร้อยละ 25.6 รองลงมาติดตามเพียงวันละ 1 ครั้ง และติดตามบ้างเป็นระยะประมาณ 2-3 ชั่วโมง/ครั้งในแต่ละวัน ร้อยละ 25.4 และ ร้อยละ 16.6 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่า นักศึกษามีการติดตามเป็นช่วงเวลา เพียงวันละ 2 ครั้ง อาจเป็นเพราะนักศึกษาในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนกส่วนใหญ่ มีการจัดการเรียนการสอนเต็มเวลา อาจทำให้นักศึกษามีเวลาเพียงบางช่วงที่จะมาติดตามข้อมูลข่าวสาร อย่างไรก็ตามการใช้เวลาในการติดตาม 2-3 ชั่วโมง/ครั้งในแต่ละวัน ถือเป็นระยะเวลาที่มากในการติดตามข้อมูลข่าวสารเมื่อเทียบกับผลการศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข้อมูลข่าวสารและความตระหนักรู้ของนักเรียนนักศึกษาจังหวัดอุดรธานีในช่วงไวรัสโควิด-19 ระบาด ระยะเวลาในการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโควิด-19 มากที่สุดคือน้อยกว่า 30 นาที คิดเป็นร้อยละ 40⁽¹¹⁾

ด้านการวิเคราะห์สื่อ (Analyses) พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 48.6 มีความเห็นว่า ข่าวสารเกี่ยวกับการระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ที่ได้รับจากทางโซเชียลมีเดีย เช่น เฟซบุ๊ก ไลน์ ทวิตเตอร์ อินสตราแกรม ฯลฯ เชื่อถือได้ส่วนใหญ่ รองลงมา ร้อยละ 24.1 มีความเห็นว่าน่าเชื่อถือได้เพียงครั้งเดียว และการประเมินค่าสื่อ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 59.7 ประเมินภาพรวมเนื้อหาของข้อมูลข่าวสารที่ได้รับเกี่ยวกับเชื้อโรคโควิด-19 จากสื่อหรือช่องทางต่าง ๆ ว่าส่วนใหญ่เป็นข้อมูลข่าวสารที่เป็นความจริง รองลงมา ร้อยละ 28.4 ประเมินว่าเกือบทั้งหมดเป็นข้อมูลข่าวสารที่เป็นความจริง มีเพียง ร้อยละ 0.2 ที่ประเมินว่าส่วนใหญ่ และเกือบทั้งหมดเป็นข่าวเท็จ/ข่าวปลอม/ข่าวหลอกลวง ทั้งนี้การประเมินภาพรวมเนื้อหาของข้อมูลข่าวสารที่ได้รับเกี่ยวกับเชื้อโรคโควิด-19 จากสื่อหรือช่องทางต่างๆ ว่าส่วนใหญ่เป็นข้อมูลข่าวสารที่เป็นความจริง อาจเป็นเพราะแผนการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพของศูนย์บริหารสถานการณ์โควิด-19 (ศบค.) และนโยบายที่เข้มแข็งของรัฐบาลไทย⁽¹²⁾ มีความเข้มงวดกับข่าวสารมากขึ้น มีการคัดกรองและให้ข้อมูลเกี่ยวกับข่าวสารปลอม มีศูนย์ต่อต้านข่าวปลอมของประเทศไทย จึงอาจสอดคล้องกับการเชื่อถือข้อมูลเป็นส่วนใหญ่ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากการแพร่ระบาดของโรคดังกล่าว ยังถือได้ว่าเป็นเรื่องใหม่ที่สร้างความตื่นตระหนกให้กับผู้คนไปทั่วโลก แต่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโรคระบาดดังกล่าวยังมีไม่มากนัก จึงอาจเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดการแพร่ระบาดของข่าวปลอมได้ง่าย ผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 24.1 มีความเห็นว่าน่าเชื่อถือได้เพียงครั้งเดียว กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 51.1 เมื่อได้รับข้อมูลเกี่ยวกับเชื้อไวรัสโควิด-19 ทางสื่อเฟซบุ๊ก จะมีพฤติกรรมแบ่งปันข้อมูล (Share)/นำไปโพสต์ต่อ (Re-post) และมีเพียงร้อยละ 4.0 ที่มีพฤติกรรมเข้าร่วม/ตอบรับคำเชิญให้ร่วมกิจกรรม ส่วนการเขียนบทความ/สารคดี/ภาพถ่าย/คลิปวิดีโอ เกี่ยวกับสถานการณ์ ความรู้เกี่ยวกับเชื้อไวรัสโควิด-19 เผยแพร่บนเฟซบุ๊กส่วนตัว ยังน้อย มีเพียงร้อยละ 12.8 ทั้งนี้ สอดคล้องกับพฤติกรรมการใช้สื่อเฟซบุ๊ก ซึ่งพฤติกรรมแบ่งปันข้อมูล (Share)/นำไปโพสต์ต่อ (Re-post) เป็นวัตถุประสงค์ส่วนใหญ่และง่ายต่อการใช้ ส่วนการเขียนบทความ/สารคดี/ภาพถ่าย/คลิปวิดีโอ เกี่ยวกับสถานการณ์ ความรู้เกี่ยวกับเชื้อไวรัสโควิด-19 เผยแพร่บนเฟซบุ๊กส่วนตัว ทั้งนี้ ทักษะดังกล่าวอาจต้องการประสบการณ์และความเชี่ยวชาญในการทำเชิงสร้างสรรค์และใช้เวลาในการทำมากกว่า การสร้างสรรค์

ซึ่งเป็นการพัฒนาทักษะในการสร้างสื่อเพื่อที่จะสื่อให้ได้ตามวัตถุประสงค์ของการสื่อสารพฤติกรรมเกี่ยวกับเรื่องนี้จึงมีน้อย

ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยการรู้เท่าทันสื่อเกี่ยวกับการระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 โดยรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า โดยส่วนใหญ่ นักศึกษามีกระบวนการในการพัฒนาศักยภาพทางความคิด เพื่อเป็นการป้องกันผู้รับสารจากผลกระทบในด้านลบจากสื่อ มีการเข้าถึงสื่อ (Access) ได้อย่างเต็มที่ และรวดเร็ว และสามารถรับรู้เข้าใจเนื้อหาต่างๆ ของสื่อ พร้อมทั้งทำความเข้าใจความหมายของสื่อ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการวิเคราะห์ (Analyses) คือการตีความเนื้อหาสื่อตามรูปแบบที่สื่อแต่ละประเภทนำเสนอ มีการประเมินค่าสื่อ (Evaluation) ซึ่งเป็นผลมาจากการวิเคราะห์ ทำให้สามารถประเมินคุณภาพสามารถนำไปใช้ประโยชน์ และมีการสร้างสรรค์ (Create) คือการพัฒนาทักษะในการสร้างสื่อ เพื่อที่จะสื่อให้ได้ตามวัตถุประสงค์ของการสื่อสาร เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าการรู้เท่าทันสื่อด้านการเข้าถึงสื่อ ด้านการวิเคราะห์สื่อ และด้านการประเมินค่าสื่ออยู่ในระดับมาก เป็นไปได้ว่า นักศึกษาในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ซึ่งเป็นนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งมีความสำคัญทั้งทฤษฎีและการปฏิบัติอย่างเป็นวิชาชีพ⁽¹³⁾ นักศึกษาสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก จึงต้องได้รับการฝึกฝนทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะนำไปสู่ความปลอดภัยของผู้ป่วย และการเพิ่มสมรรถนะในการแก้ปัญหา (Problem solving) ได้อย่างมีคุณภาพ จึงอาจมีส่วนสำคัญที่ทำให้ นักศึกษามีการรู้เท่าทันสื่อ ด้านการวิเคราะห์สื่อ และด้านการประเมินค่าสื่ออยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการสร้างสรรค์ พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับการรับรู้ทักษะศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษายาบาลศาสตร์ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม⁽¹⁴⁾ การรับรู้อาจส่งผลต่อพฤติกรรมการรู้เท่าทันสื่อในด้านดังกล่าว ทำให้การรู้เท่าทันสื่อด้านการสร้างสรรค์อยู่ในระดับที่น้อยกว่าด้านอื่นๆ

ข้อเสนอแนะสำหรับการปฏิบัติ

1. ควรมีการพัฒนาการรู้เท่าทันสื่อที่เน้นการใช้ผ่านช่องทางเฟซบุ๊ก เพราะนักศึกษาส่วนใหญ่มีการเข้าถึงสื่อเฟซบุ๊กมากกว่าช่องทางอื่น
2. เปิดโอกาสหรือมีเวที ในการส่งเสริมการเขียนบทความ/สารคดี/ภาพถ่าย/คลิปวิดีโอ เกี่ยวกับสถานการณ์ ความรู้เกี่ยวกับเชื้อไวรัสโควิด-19 เผยแพร่บนเฟซบุ๊ก และช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อเพิ่มประสบการณ์และเพิ่มการรู้เท่าทันสื่อด้านการสร้างสรรค์สื่อให้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับโปรแกรมการพัฒนาการรู้เท่าทันสื่อโดยเฉพาะด้านการสร้างสรรค์ โดยการพัฒนาโปรแกรมและพัฒนานักศึกษาให้มีการรู้เท่าทันสื่อด้านการสร้างสรรค์สื่อมากขึ้น
2. ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการรู้เท่าทันสื่อเกี่ยวกับการระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ในกลุ่มนักเรียนหรือนักศึกษาในสถาบันต่างๆ ให้เป็นภาพรวมของประเทศ

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสระบุรี ที่สนับสนุนเงินทุนวิจัย และขอบคุณหลักสูตรนิเทศศาสตรศึกษาระดับบัณฑิต สาขาวิชาสื่อสารการตลาด มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ที่ให้ข้อเสนอแนะการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

1. กองระบาดวิทยาและกองโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค. รายงานผลการบพทวน สถานการณ์โรคโควิด-19 และมาตรการควบคุมป้องกันในระดับโลก และในประเทศไทย [อินเทอร์เน็ต]. 2564 [เข้าถึงเมื่อ 2566 ม.ค. 15]; เข้าถึงได้จาก:<http://www.thaincd.com/document/file/download/knowledge/COVID19.65.pdf>
2. World Health Organization. Statement on the second meeting of the International Health Regulations (2005) Emergency Committee regarding the outbreak of novel coronavirus (2019-nCoV) [Internet]. 2020 [cited 2020 Feb 2]. Available from: [https://www.who.int/news/item/30-01-2020-statement-on-the-second-meeting-of-the-international-health-regulations-\(2005\)-emergency-committee-regarding-the-outbreak-of-novel-coronavirus-\(2019-ncov\)](https://www.who.int/news/item/30-01-2020-statement-on-the-second-meeting-of-the-international-health-regulations-(2005)-emergency-committee-regarding-the-outbreak-of-novel-coronavirus-(2019-ncov))
3. ศูนย์ต่อต้านข่าวปลอม ประเทศไทย. ข่าวปลอมเกี่ยวกับโควิด [อินเทอร์เน็ต]. 2563 [เข้าถึงเมื่อ 2563 ก.พ. 12]; เข้าถึงได้จาก: <https://www.antifakenewscenter.com/tag/%E0%B9%82%E0%B8%84%E0%B8%A7%E0%B8%B4%E0%B8%9419/>
4. ศูนย์ต่อต้านข่าวปลอม ประเทศไทย. วงจรข้อมูลลง COVID-19 : รู้เท่าทันสื่อ [อินเทอร์เน็ต]. 2563 [เข้าถึงเมื่อ 2563 มิ.ย. 30]. เข้าถึงได้จาก: https://www.youtube.com/watch?v=Xpn7Lf_cle8
5. พรทิพย์ เย็นจะบก. ถอดรหัส ลับความคิด เพื่อการรู้เท่าทันสื่อ: คู่มือการเรียนรู้รู้เท่าทันสื่อ. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.); 2552.
6. UNESCO. Global Media and Information Literacy Assessment Framework: country readiness and competencies [Internet]. 2013 [cited 2020 Feb 5]. Available from: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000224655>
7. สถาบันพระบรมราชชนก. ประวัติความเป็นมา. [อินเทอร์เน็ต]. 2563 [เข้าถึงเมื่อ 2563 ก.พ. 21]. เข้าถึงได้จาก: <https://www.pi.ac.th/page/41>
8. กัญญ์สิริ จันทรเจริญ. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง. ใน: ประกาย จิโรจน์กุล. วิจัยทางการแพทย์พยาบาล:แนวคิดและหลักการปฏิบัติ. นนทบุรี: โครงการตำราสถาบันพระบรมราชชนก; 2548. หน้า 90-5.
9. วราพร วันไชยธนวงศ์, เกศราภรณ์ ชูพันธ์. การสำรวจพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตและผลกระทบของการใช้อินเทอร์เน็ตในนักศึกษา วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสระบุรี เชียงใหม่. วารสารการพยาบาลและการศึกษา. 2557; 7(3):124-32.

10. กิตติยา อาซากิจ. พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการศึกษาของนักศึกษาพยาบาล. ราชวดีสาร
วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์. 2558; 5(2):33-44.
11. เสกสรร สายสีสด. พฤติกรรมการเปิดรับข้อมูลข่าวสารและความตระหนักรู้ของนักเรียนนักศึกษาจังหวัด
อุดรธานีในช่วงไวรัสโควิด-19 ระบาด. วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์).
2564; 11(1):13-25.
12. Ministry of Public Health [Internet]. The Coronavirus Disease 2019 Situation [updated
2020;cited 2020 May 12]. Available from:
<https://ddc.moph.go.th/viralpneumonia/eng/file/situation/situation-no130-120563.pdf>
13. Zuriguel Pérez E, Lluch Canut MT, Falcó Pegueroles A, Puig Llobet M, Moreno Arroyo C,
Roldán Merino J. Critical thinking in nursing: Scoping review of the literature. Int J Nurs
Pract. 2015;21(6):820-830. doi:10.1111/ijn.12347
14. รุ่งนภา จันทรา, อติญาณ์ ศรีเกษตรริน. ทักษะการเรียนรู้ศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัย
พยาบาลบรมราชชนนี สุราษฎร์ธานี. วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและวิทยาลัยการสาธารณสุข
ภาคใต้. 2560;4(1):180-90.